

domeniu, este important ca fiecare specialist ce activează în cadrul acestuia să dispună de anumite cunoștințe și pe care le putem sintetiza în următoarele:

- să fie la curent cu domeniul său de activitate;
- să planifice și să se ocupe de propria dezvoltare profesională, prin dobândirea de competențe transversale;
- să fie capabil de a identifica contribuția pe care o poate aduce la dezvoltarea domeniului și/sau să aducă o contribuție la cunoaștere ('create new knowledge');
- să poată comunica eficient și să cunoască legislația specifică ce reglementează domeniul educației fizice și sportului;
- să acorde atenție beneficiarilor de servicii educaționale și sportive.

Referințe bibliografice:

1. Budevici-Puiu L., Amelicichin E. *Competențele managerilor care susțin și promovează învățarea informală la locul de muncă al specialiștilor din domeniu. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale Problemele acmeologice în domeniul culturii fizice, Chișinău, 2015.*
2. Boterfle Guy. *Le management des competences, Conference au CIFP d'Aix-en Provence, 1998.*
3. Joița E. *Management educațional, Editura Polirom, Iași, 2000.*
4. Niculescu M. *Competențe manageriale - modalități de abordare. În: Revista de Cercetare în Științele Educației. Timisoara, 2007, disponibil la: <http://www.rcsedu.info>.*
5. ACPART- *Baze conceptuale pentru dezvoltarea CNCIS, www.apart.ro, 2006. Agenția Națională pentru Parteneriatul Universităților cu Mediul Economico-Social (transformată prin HG 1357/2005 în ACPART „Agenția Națională pentru Calificările din Învățământul Superior și Parteneriat cu Mediul Economico-Social”.*
6. *Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului privind stabilirea Cadru lui european al calificărilor, prezentată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C008/C 111/01, anexa 1 - definiții.*
7. *Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană.*

MĂSURI DE REDIMENSIONARE A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT PRIN CALITATE

Putin Natalia, Branîște Gheorghe,

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract: *the resizing of the objectives and priorities of higher education of physical culture and sport from our country requires the building opportunity of the model based on quality, performance and excellence, implying the reevaluation and reconsideration necessity of the quality concept at the institutional level. The quality of higher education of physical culture and sport designates its compliance (as: process, system and result) of numerous necessities, objectives and norms. The performance quality in the profile higher education can be provided only in the conditions of applying a suitable quality concept. Thereby, the innovation especially consists in maximizing the organization opportunities, but a future organization is the one that differs from the one that currently exists.*

Keywords: *higher education of physical culture and sport, resize, improvement measures, quality.*

Introducere. În ultimele două decenii, profilul demografic al Republicii Moldova a cunoscut o deteriorare profundă și constantă, dereglările în regimul de reproducere a populației obținând proporții semnificative, în rezultat prezentând un pericol pentru dezvoltarea durabilă. Această situație este oficial recunoscută ca un declin demografic, ce ascunde semne de criză demografică latent. Până acum, reducerea populației în Republica Moldova nu a avut efecte economice negative semnificative și vizibile, ci invers, într-o societate aflată în profundă transformare economică și socială scăderea numerică a populației

a contribuit la diminuarea cheltuielilor ce țin de învățământ, sănătate, protecția socială a familiilor cu copii, asistența socială etc. Deși Republica Moldova a intrat în faza depopulării și îmbătrânii demografice, analiza modificărilor în structura pe vârste a populației din ultimele două decenii demonstrează că schimbările intervenite au fost deosebit de favorabile din punctul de vedere al dezvoltării socioeconomice. Totuși, lipsa locurilor de muncă, salariile mici și imposibilitatea de a obține venituri adecvate pentru trai impun populația să plece peste hotare în căutarea unui loc de muncă. În prezent, circa o treime din populația în vârstă aptă de muncă este implicată în migrația de muncă și contribuie la dezvoltarea economiilor altor țări, în multe cazuri lucrând ilegal, fiind neprotejați social (securitatea muncii, asigurarea medicală, asigurarea socială) [2].

În acest context, se impune din partea instituțiilor de învățământ superior să abordeze un management performant complex, sistematic, întrucât ele reprezintă una din principalele verigi ale mediului educațional, iar împreună cu ceilalți factori de mediu, acesta constituie contextual managerial național.

Scopul cercetării noastre este de a reflecta măsurile concrete de redimensionare a obiectivelor și priorităților învățământului superior de educație fizică și sport din țara noastră, în special pentru a nu fi eliminată din plan concurențial. Aceasta impune oportunitatea construirii modelului fundamentat pe calitate, performanță și excelență, fapt ce implică necesitatea reevaluării și reconsiderării conceptului de calitate la nivel instituțional.

Metodele utilizate în cercetare: analiza și generalizarea datelor, a surselor metodico – științifice; observația și monitorizarea pedagogică; interpretarea grafică.

Conform standardelor internaționale calitatea este ansamblul însușirilor și caracteristicilor unei entități care îi conferă aptitudinea să satisfacă anumite necesități exprimate și implicite în cunoștințe, abilități, performanțe ale unor indivizi, angajatori sau societate [1, 4, 5].

Calitatea unei universități este măsura în care produsele și activitatea ei satisfac cerințele și așteptările clienților și partenerilor ei externi.

Sistemul serviciilor educaționale din Republica Moldova, în special în cadrul instituțiilor de învățământ superior, cuprinde ansamblul resurselor umane, materiale, financiare, informaționale utilizate în combinații variabile pentru a produce servicii de calitate, ce au ca scop îmbunătățirea și orientarea către cerințele clienților, optimizarea structurilor organizatorice ale entităților academice, instituirea parteneriatului și cooperării în realizarea obiectivelor conform misiunilor asumate[5].

Instituțiile de învățământ superior reprezintă un tip de organizații formale, care împreună cu toate celelalte organizații (agenți economici, firme, întreprinderi), necesită un management performant. Totodată, funcționarea procesului de conducere în cadrul instituțiilor de învățământ superior, se caracterizează prin unele particularități specifice, determinate de obiective, strategie, misiune și cultură organizațională.

Calitatea învățământului superior de educație fizică și sport desemnează corespunderea acestuia (ca: proces, sistem și rezultat) multiplelor necesități, obiective și norme. Calitatea performantă în învățământul superior de profil se poate asigura numai în condițiile aplicării unui *concept adecvat de calitate*. Astfel, un posibil model al calității învățământului superior de educație fizică și sport poate fi cel reflectat în Figura 1.

Noile standarde și linii directoare (SLD), pentru asigurarea calității în învățământul superior în Europa impun ca procesul de îmbunătățire să fie continuu. Managementul are un

mecanism eficient de atingere a acestor obiective și anume: *îmbunătățirea continuă*. Astfel, potențialul personalului este orientat către proces, iar îmbunătățirea continuă este determinată de eforturile fiecărui membru al organizației. În acest context, orientarea învățământului superior de educație fizică și sport spre nevoile și așteptările diverselor categorii interesate (stakeholderi), presupune îndeplinirea unui set de standarde de calitate (Maior, 2014):

- reflectarea beneficiilor asociate investiției în educație;
- garantarea credibilității diplomelor emise de instituția academică de profil acreditată;
- garantarea calității pregătirii absolvenților;
- asigurarea transparenței;
- monitorizarea sistemului educațional.

Orientarea învățământului superior de educație fizică și sport spre principalii beneficiari ai serviciilor educaționale - studenții, se reflectă la nivel instituțional prin procedurile operaționale implementate, precum și în chestionarele de uz intern. Sinteza acestor chestionare oferă un feed-back important în continua îmbunătățire a serviciilor educaționale, a facilităților de timp liber oferite acestora, contribuind totodată, la consolidarea culturii învățării centrate pe student.

Elaborarea și implementarea Sistemului de Management a Calității (SMC) reprezintă o decizie strategică a conducerii instituției de învățământ superior de profil. Aceasta implică un ansamblu complex de activități pentru realizarea și punerea în aplicare, dar beneficiile sunt multiple – se generează **încrederea** că produsele/serviciile educaționale sunt corespunzătoare calitativ, se asigură o creștere a competitivității pe piața concurențială, maximizarea profitului și obținerea **exceleței** [3]

Universitatea de Educație Fizică și Sport din Moldova este o organizație în care se desfășoară mai multe categorii de activități de învățământ și cercetare.

Sistemul de management al calității este conceput după o analiză de sistem pentru punerea în evidență cu claritate a elementelor de intrare, a proceselor în desfășurare, a resurselor materiale, umane, financiare și de altă natură și a elementelor de ieșire și caracteristicilor de calitate.

Într-o primă analiză, în universitate se desfășoară mai multe categorii de procese:

- învățământ (proces formativ);
- cercetare științifică (proces creativ);
- proces educativ și sportiv (etica sportivă, profesională, morala publică, educația patriotică;)
- informativ / de comunicare / diseminare.

Acestea reprezintă o expresie a rolului asumat prin Charta, în virtutea tradițiilor proprii, legislației, autonomiei universitare și ca răspuns al integrării în mediul economic și socio-uman la care se raportează.

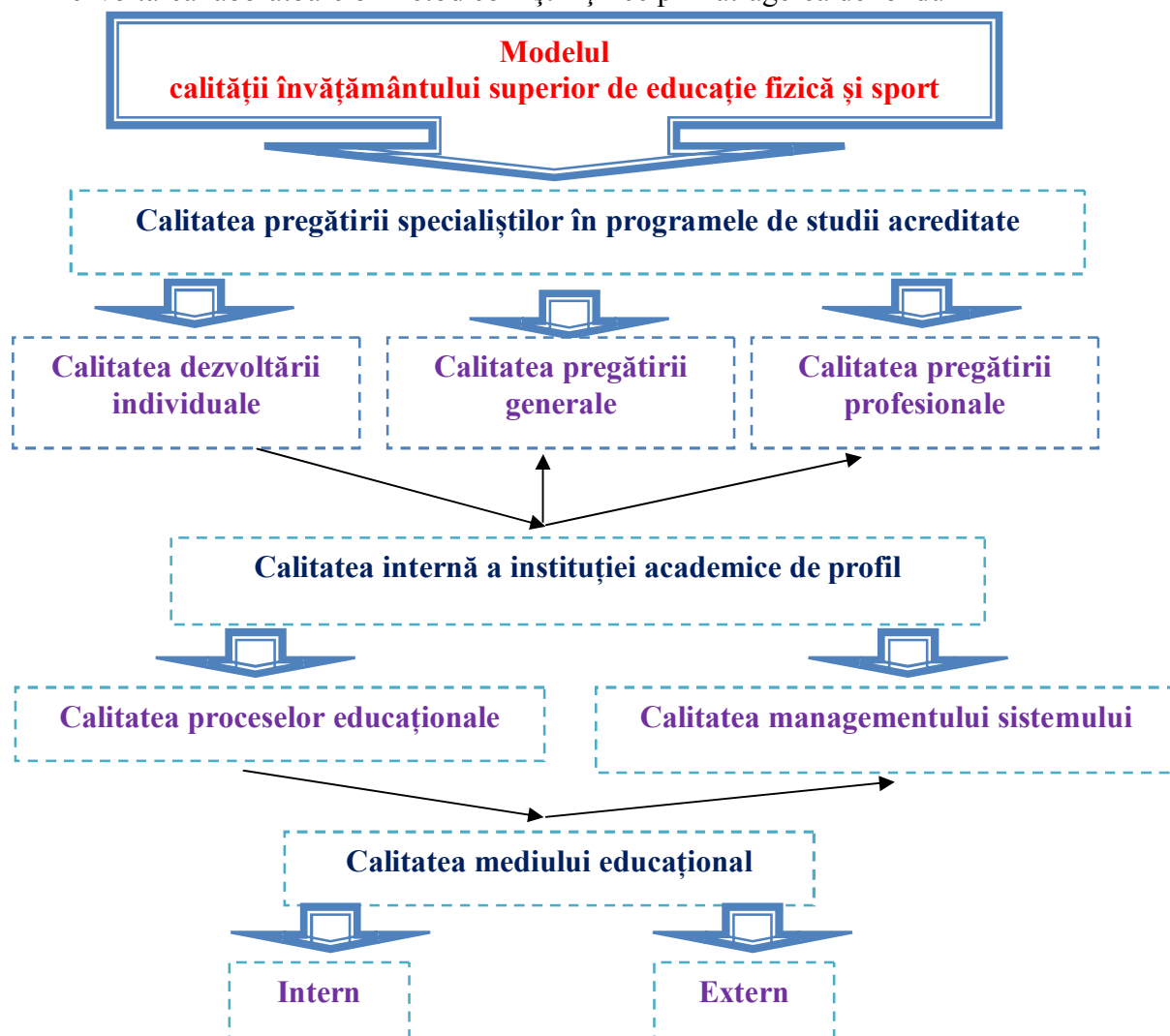
Măsuri concrete de implementat în cadrul USEFS

1. Cu privire la procesul formativ și cel creativ

Sunt două procese separate din punct de vedere metodologic, dar interpătrunse în universitate.

- Universitatea are acum rolul de a proiecta și realiza societatea bazată pe cunoștințe și deci producerea de cunoștințe, aplicarea și diseminarea lor devin activitățile de referință pentru viitorul imediat și pentru progres.

- Impunerea unor măsuri stricte, în condițiile autonomiei universitare a propriilor nivele de calitate cu accent pentru obținerea rezultatelor specifice în instruirea studenților și în cercetare.
- Orientarea conținutului disciplinelor pentru a asigura studenților / absolvenților competențele necesare integrării pe piața europeană a muncii și educației.
- Dezvoltarea de programe de studii integrate în parteneriat cu universități naționale și europene.
- Dezvoltarea de module educaționale în parteneriate europene, prin mobilități reciproce ale cadrelor didactice din U.S.E.F.S și instituții partenere.
- Dezvoltarea de parteneriate cu universități și centre europene pentru activități comune de cercetare.
- Diversificarea ofertei educaționale.
- Dezvoltarea laboratoarelor metodic – științifice prin atragerea de fonduri

Figura 1. Un posibil model al calității învățământului superior de educație fizică și sport (Sursa: Șavga L., Maleca T., Turcanu Ghe., Nicolaescu M., Jalencu M., Șavga Gh., Chișinău, 2006, modificat de noi)

- Lărgirea bazei de documentare și dezvoltarea unei infrastructuri IT (rețele de calculatoare, conexiune internet) de performanță și utilitate reală pentru studenți, masteranzi și

universitate.

- Sprijinirea elaborării de materiale didactice tradiționale și în format electronic pentru uzul direct al studenților.

- Adaptarea sistemului de admitere la specificul facultăților, în vederea selecționării de candidați bine pregătiți

- Perfecționarea sistemului de evaluare – notare a studenților prin utilizarea preponderentă a testelor sau a altor modalități prin platforme electronice.

Concluzionând putem menționa că performanța reprezintă funcția specifică, contribuția instituției de învățământ superior de profil la dezvoltarea societății moldovenești și motivul existenței acesteia [1, 3, 5]. Astfel, obligația sa economică se referă la trei aspecte principale:

- eficientizarea instituției academice de profil;
- descoperirea potențialului nou de dezvoltare al acesteia (potențialul ei trebuie evaluat corect și exploatat la maximum);

- conceperea viitorului instituției de învățământ superior de educație fizică și sport (aceasta trebuie transformată într-una complet diferită pentru un viitor diferit).

Pornind de la ideea că totuși nu eficiența este problema prioritară a unei organizații, ci eficacitatea, adică nu cum să facem lucrurile bine ci cum să descoperim lucrurile bune pe care trebuie să le facem și cum ne concentrăm resursele și eforturile asupra lor, vom identifica ideea de organizație inovativă, care își orientează întreaga activitate către *client* fructificându-și cu maximă responsabilitate ocaziile dintre care cele mai reprezentative sunt inovațiile.

Organizația inovativă este aceea care abordează marketingul global pentru că știe că *cel mai bun cunoscător al marketingului este clientul*, deci este nevoie să-l cunoaștem pe client care cumpără satisfacția, și nu produsul în sine.

Referințe bibliografice:

1. Budevici-Puiu L., Budevici-Puiu A. *Exigențe ale managementului calității și al evaluării performanțelor cadrelor didactice din învățământul superior de profil: Materialele Congresului Științific Internațional „Sportul Olimpic și sportul pentru toți”, USEFS, Chișinău, 2011, p 7-13.*

2. Gaugaz O. și alți autori, ASM, INCE, ME al RM. *Profilul sociodemografic al Republicii Moldova la 20 de ani după adoptarea Programului de Acțiune de la Cairo.*

3. Olaru M. *Managementul calității, Ediția I, II, București, Editura Economică, 1995, 1999.*

4. Oprean, Constantin, Țițu, Mihai, *Managementul inovațional și al calității, Sibiu, Editura Universității “Lucian Blaga”, 1999.*

5. Șavga L., Maleca T., Turcanu Ghe., Nicolaescu M., Jalencu M., Șavga Gh. *Conceptia Sistemului de Management al Calității în instituțiile de învățământ superior. ASEM, Chișinău, 2006.*

CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND BAZELE FUNCȚIONĂRII LEGALE A FEDERAȚIILOR SPORTIVE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Stan Marian,

Academia de Științe Economice din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Abstract. *Non-profit organizations carry out their activities according to the legal framework of the Republic of Moldova. Their most important problem is the lack of financing and the minimal support from the state and the civil society. That's because Moldovan legislation doesn't provide an effective*